

Föreningen T. I.

BERÄTTELSE

VID

FÖRENINGEN T. I^S

ELFTE ÅRSHÖGTID,

DEN 2 MARS 1872.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS A. L. NORMAN,
1872.

Innehåll.

	Sid.
Årsberättelse	3.
Om Finspongs kanongjuteri	5.
Om mätning utan instrument.....	13.
Om Lokomotivvestakar	20.
Om Tekniska undervisningen.....	32.
Om Grunderna för kåksning	38.
Förteckning öfver tjänstemännen och ledamöterna.....	42.

Cirkulär.

För att kunna gemensamt samverka och i möjligaste mån gagna Föreningen och hvarandra framlägges härmed en promemoria, som Herrar Ledamöter i Föreningen T. I. godhetsfullt torde beakta.

1:o. Ledamöterna behagade vid förändring af adresser derom hos Föreningens styrelse tillkännagifva.

2:o. Till underlättande af Föreningens sträfvande att vara mellanhand mellan arbetsgifvare och arbetstagare, torde platssökande anmäla sig hos styrelsen, och arbetsgifvares uppmärksamhet fästas derå att genom Styrelsens försorg kunna tekniska biträden bekommas.

3:o. De ledamöter, som hafva praktisk verksamhet, torde före innevarande års slut, hafva godheten lemna Styrelsen afskrift af sådana anteckningar och erfarenhetsrön, som kunna vara till nytta vid utgifvande af Föreningens årsberättelse eller annan genom Föreningen beslutad publikation.

4:o. Då meningen är att utgifva en ny upplaga af förteckning öfver från Teknol. Inst. utexaminerade elever torde ledamöter, som äro från nämnda Institut utexaminerade verkställa och meddela Styrelsen nödiga rättelser och tillägg i 1867 års förteckning, och efter 1867 utexaminerade elever lemna fullständiga underrättelser om deras studier och tekniska lefnadsbana.

5:o. Då frågan om landsorts-ledamöternas beskattning ej är fullt utredd, vore önskvärdt om vederbörande behagade deri yttra sig. Härvid må nämnas, att med hänsyn till den nytta, som numera äfven de i landsorten bosatta ledamöterna kunna hafva af Föreningen, ernar man föreslå 4 Rdr i årsafgift med rättighet för Styrelsen att derest ej betalning skett till 1 Mars följande året, uttaga summan genom postförskott.

6:o. Meddelas att Föreningens mest nitiske diktare är sysselsatt med utgifvande af en samling original-sånger och visor. Subskription kan (endast af Föreningens medlemmar) ske hos Styrelsen. Kostnaden torde blifva 2—3 Rdr pr exemplar.

Styrelsen för Föreningen T. I.

Årsberättelse, afgifven inför Föreningen T. I. af dess ordförande.

Under sistförfutna, det elfte, året af Föreningen T. I:s tillvaro, har dess verksamhet mindre gifvit sig tillkänna genom arbeten och åtgöranden utom föreningen än genom det intresse, hvarmed ledamöterna deltagit i såväl de allmänna som sektionssammankomsterna. Under de allmänna sammankomsterna (32 till antalet) hafva utom Föreningens löpande göromål, föredrag och diskussioner arrangerats, äfven har Föreningens ceremonimästare flere gånger inbjudit ledamöterna till små angenäma afbrott af det hvardagliga. I tredje sektionen hafva under årets lopp diskuterats flere frågor af intresse för vår industri och den tekniska undervisningen i Sverige. Inom första sektionen hafva ännen af allmännare intresse sysselsatt ledamöterna.

För närvarande räknar Föreningen 2 hedersledamöter och 333 ledamöter; deraf 71 äro elever vid Teknologiska institutet och 262 varit elever vid samma läroverk; af dessa vistas 85 i Stockholm, 136 i landsorten och 41 utom Sverige. Af Föreningens medlemmar är det endast 22, som ej egna sitt arbete åt industriens tjänst.

Föreningen har under detta år förlorat tvenne medlemmar: Verkmästaren vid Somelius & C:o oljeslageri Berndt Gustaf Synerberg och verkmästaren vid Kongl. myntet, öfverläraren vid slöjdskolan Olof Fredrik Wallin.

Likasom under de föregående åren hafva genom styrelsens försorg en mängd anställningar såsom tekniskbiträden för längre eller kortare tid blifvit lemnade åt ledamöter i Föreningen. Genom subskriberade medel har å Föreningens lokal, Kamakaregatan 1 A, ständigt flera värdefulla tekniska tidskrifter hållits tillgängliga för medlemmarna och derefter skänkts åt Föreningen. Flera andra gåfvor, såsom lufttelegraf, fotogenkök, theskedar m. m. har Föreningen äfven fått emottaga af enskilda medlemmar.

Föreningens priskurantssamling, hvilken står såväl till medlemmarnes som allmänhetens tjänst hvarje lördagseftermiddag 5—6, har under årets lopp blifvit rikeligen förökad genom tillkomna skänker från medlemmar och icke medlemmar.

Under senaste året har Föreningens ekonomiska ställning fortfarande förbättrats, så att tillgången med afdrag af skulderna den 1 Januari utgjorde 3,816 R:dr 60 öre R:mt, då samma belopp den 1 Mars förlidet år uppgick till 3,626 R:dr 2 öre R:mt, sålunda tillgångerna på 10 månader ökats med 180 R:dr 58 öre R:mt. En stor andel i ett så gynnsamt resultat är att söka hos en del medlemmars uppoffring att med sitt arbete i ett sällskapsspektakel den 5 sistl. April bidraga till en ganska stor recett åt Föreningen.

I början af 1869 utfärdades af Föreningen en inbjudning till afidne professorn vid Teknologiska Institutet Clemens Ullgrens elever och vänner att lemna bidrag till en gravvård öfver den aktade läraren. Insamlingen, som nu är afslutad, har lemnat ett öfverskott af 36 Rdr 46 öre, hvarå Föreningen beslutat räkna fonden tillgodo samma ränta som Föreningen erhåller för sina å deposition inestående medel. Så långt räntan räcker samt derefter kapitalet skall användas till kostnad för gravens och gravvårdens underhåll. (5 Rdr pr år).

Tablå öfver Föreningen T. I:s ekonomiska ställning den 1 Januari 1872.

Innestående å deposition i Stockholms		
Enskilda Bank	500,00.	
Innestående i upp- och afskrifning i Stock-		
holms Enskilda Bank	288,57.	
Kassabehållning	170,62.	
Fordringar af diverse personer	424,33.	
Lånefondens kapital	1,000,00.	2,383,52.
Inventarier		1,662,08.
	Summa	4,045,60.
Skulder till diverse personer		229,00.
Tillgångar med afdrag af skulderna		3,816,60.

Slutredovisning för Ullgrenska Gravvårdsfonden den 1 Mars 1872.

Subskriptionsmedel	330,06.
Omkostnader för gravvården samt grafplats	281,60.
Torfläggning	7,00.
Ett års underhåll	5,00.
Öfverskott till underhåll af gravvården	293,60.
	36,46.

A. Werner Cronquist.

Kanontillverkningen vid Finspong.

Det är bekant, att redan i slutet af 1500-talet var vår Marin försedd med kanoner, tillverkade af landets egna jernmalmer. På många ställen inom Sverige voro redan då kända malmer, hvilka lemna ett utmärkt gjuttackjern och speciellt sådana, som lämpa sig för kanongjutning. En följd häraf var, att det svenska kanonjernet blef snart allmänt känt, och flera kanonbruk blefvo inom landet anlagda — hvaribland Finspongs före år 1620 — hvilka åtminstone under 18 århundradet försågo snart sagdt alla Europas stater med kanoner af ifrågasvarande materiel. Emellertid tillgick då likasom i våra dagar, att, alldenstund varan var så starkt efterfrågad, en och annan ej drog i betänkande att lemna en produkt, hvilken, långt ifrån att äga de utmärkta egenskaper, den först hade, genom begagnandet af olämpliga materialier blef ganska underhaltig, och derigenom nära på, satte hela denna vår fabriktion i misskredit. I och med detsamma man insåg nödvändigheten af mera omsorg vid skötandet af denna industri, och fann att ej alla malmer dervid voro lika dugliga, försvunno åtskilliga kanonbruk, och det svenska kanonjernet erhöi på nytt sitt förra, så väl förtjenta anseende.

Behovvet af att hastigt kunna erhålla krigsmateriel af ifrågasvarande slag samt den ofantliga mängd af sådan som är af nöden både för försvar och anfall har gjort, att de flesta länder sjelfva anlagt kanonbruk, så att Finspongs bruk (hvilket af alla Sverges förre kanonbruk nu mera kan sägas vara det enda kvarvarande), med undantag för några få andra länder endast gör kanoner för vårt eget fädernesland.

Medeltidens kanoner voro pygmeer, jemförda med våra nuvarande, och det är först på aldra sista tiden, som kanoner förekommit med större kaliber än 70 linier. Till och med de gamla fältkanonerna voro mycket mindre än våra nuvarande. Kanonernas konstruktion var då vanligen enkel, om man undantager de sirater, hvilka man ofta finner dem äga ut-